

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Resp. Deus omnia alia à se, tam possibile quàm aliquando existentia cognoscit aliqua cognitione immediatè in se ipsis, hoc est independenter ab omni medio, sive in quo, sive quo cognoscantur ab eo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

ne prius actu existant pro eo tempore, quam à Deo præciantur, tam impossibile est præciantur divinam falli, quam implicat illa non existere pro tali tempore, supposito quod pro tali tempore existant. Hoc autem absolute repugnat, quia absolute repugnat idem simul esse & non esse.

Denique ex dictis clarè intelligitur, quomodo Deus invariabiliter & incommutabiliter omnia præterita, præsentia, & futura, sive necessariò, sive liberè, cognoscat quantum cognoscibilia sunt: cum enim omnia illa simul ab æterno & pro æterno in essentia sua, velut in speculo, & perfectissima atque in representando profus invariabili imagine clarissime intueatur secundum esse proprium, & quidem ut actuale & exercitum pro ea temporis differentia, pro qua re ipsa sunt actu & exercitè, & consequenter omnia illa simul ab æterno & pro æterno in essentia sua perfectissimè uno & eodem ac simplici intuitu cognoscat ut existentia pro eo tempore, pro quo re ipsa existunt, ut futura pro anteriore, ut præterita pro posteriore; impossibile est Deum ab una cognitione ad aliam transire, sicut nos transimus, ut modò rem unam, modò aliam contempletur; cum omnia simul intueatur ab æterno & pro æterno: aut ut postquam rem eandem prospexit ut futuram, ut præsentem aspiciat; & postquam apexit ut præsentem, ut præteritam respiciat: cum illam uno actu ab æterno & pro æterno ut futuram prospiciat, aspiciat ut præsentem, ut præteritam respiciat. Item impossibile est scientiam divinam incrementum sumere, cum res incipiunt esse; aut decrementum pati, cum esse desinunt: siquidem cum incipiunt esse, non incipit aliquid de novo, aut idem novo modo, & cum majori claritate & certitudine cognoscere; & cum desinunt esse, non desinit aliquid, aut idem eodem modo, & cum eadem claritate & certitudine cognoscere: sed semper & pro semper eadem, eodem modo, & cum infinita claritate & certitudine intelligit.

Ita docet S. Augustinus pluribus locis, quæ superius allegavimus, & imprimis lib. 15. de Trin. c. 7. ubi sic ait: *Quis hominum potest istam sapientiam, qua novit Deus omnia, ita ut nec ea qua dicuntur præterita, ibi præterea, nec ea qua dicuntur futura, quasi desint, expectentur ut veniant, sed præterita & futura cum presentibus sint cuncta presentia, nec singula cogitentur, & ab aliis ad alia cogitando transeatur, sed in uno conspectu simul præsto sint universa: quis, inquam, hominum comprehendat istam sapientiam?* Lib. 6. c. 10. dixerat: *Cum decedant & succedant tempora, non decedit aliquid, vel succedit scientia Dei.*

ARTICULUS V.

Utrum Deus omnia alia à se cognoscat etiam immediatè in se ipsis.

NOta. Potest aliquid dici cognosci immediatè in se ipso in duplici sensu. 1. quidem si dicatur cognosci per speciem propriam, intellectui cognoscenti impressam, & ipsi cognoscibili adequatam. 2. Si dicatur cognosci independentè ab omni medio, in quo, aut quo cognoscat, ita ut & solum terminet cognitionem directè, & tota præter ejus cognoscibilitatem objectivam ratio illud cognoscendi sit virtus intellectiva intellectus cognoscentis; ita ut ad illud cognoscendum non aliud ex parte illius requiratur, quam cognoscibilitas objectiva, seu mera capacitas terminandi cognitionem. Primum tantum res alias à Deo immediatè in se ipsis cognoscendi modum videtur agnovisse S. Thomas. Unde consequenter videtur docere, Deum res alias à se non aliter cognoscere, quam in se ipso, ut medio ratione prius cognito. Cum S. Doctore libenter quidem removemus à Deo primum modum cognoscendi res alias à se immediatè in se ipsis, quia hic modus cognoscendi multiplicem involvit imperfectionem. At denegare secundum non possumus, quia nullam imperfectionem dicit, imò tantæ perfectionis est, ut cadere

re non possit, nisi in intellectum infinitè perfectum in ratione intelligentis. Sit itaque

RESPONSIO.

Deus omnia alia à se, tam possibilia, quam aliquando existentia, cognoscit aliqua cognitione immediatè in se ipsis, hoc est, independentè ab omni medio, sive in quo, sive quo cognoscantur ab eo.

Prob. Intellectum divinum esse ex se summè completum & determinatum ad cognoscendum omne cognoscibile, hoc ipso præcisè quòd est cognoscibile, sive hoc ipso præcisè quòd potest esse objectum cognitionis, est perfectio simpliciter simplex. Atqui Deus non potest non habere omnes perfectiones simpliciter simplices. Ergo reverà intellectus divinus ex se summè completus & determinatus est, &c. Ergo reverà cognoscit omne cognoscibile, aliqua cognitione independentè ab omni prorsus medio cognoscendi. *Prob. maj.* Nam intellectum divinum esse ex se completum, &c. 1. est perfectio, & quidem maxima: arguit enim infinitam in intelligendo vivacitatem. Undè repugnat aliquem intellectum creatum esse sic completum ad intelligendum, quia omnis intellectus creatus essentialiter est finitè in intelligendo activitatis. 2. Est perfectio melior ipsa quam non ipsa, quia non est impossibilis cum alia perfectione sive aequali, sive etiam meliore. Et verò non opponitur modo res alias à Deo cognoscendi in ipso Deo, ut medio ratione prius cognito: non enim repugnat Deum una & eadem realiter cognitione, sed virtualiter multiplici, cognoscere omnia alia à se & mediatè ac indirectè in essentia sua, ut medio præcognito, & directè in se ipsis independentè ab omni medio: ita ut, si per impossibile desineret ea cognoscere in essentia sua, non simpliciter desineret ea cognoscere, sed adhuc ea cognosceret immediatè ac directè, & tantum desineret ea cognoscere mediatè & indirectè. Ergo, &c.

Obj. 1. Patres docent Deum omnia alia à se cognoscere in se ipso tantum. Ergo doctrina nostra repugnat Patribus. *R.* Patres duo tantum velle. 1. Quòd Deus omnia alia à se cognoscat in se ipso, ut medio prius cognito. In quo ex toto eis assentimur. 2. Quòd Deus nulla alia à se cognoscat per proprias species, ipsis cognoscibilibus adequatas, ad illorum cognitionem cum intellectu cognoscente concurrentes: quod etiam cum Patribus dicimus. Utrum autem Deus omnia alia à se cognoscat immediatè & directè aliqua cognitione, ab omni medio prorsus independentè, & virtualiter distincta ab ea cognitione, qua illa cognoscit mediatè & indirectè in sua essentia, sicut nos hic asserimus, non attingunt Patres. Unde hanc nostram sententiam non contra, sed præter eorum mentem defendimus, si tamen præter eorum mentem: unanimiter enim sentiunt, nihil simplicis perfectionis Deo subtrahendum esse.

Obj. 2. Implicat quidquam à quoquam intellectu intelligi, nisi per speciem aliquam representetur. Ergo modus ille cognoscendi res alias à Deo independentè ab omni medio, quem attribuimus Deo, est planè chymericus. *R.* negando ant. de intellectu infinitè perfectio in ratione intelligentis, qualis est intellectus increatus. *Probabilis* tamen ant. Ex intellectu & objecto, media specie, constituitur adequatum principium cujuslibet intellectationis. Ergo sine specie non potest esse adequatum principium intellectationis, & ita sine specie non potest esse intellectio. *R.* n. an. sumptum universaliter. Nam hoc axioma, Ex intellectu & objecto, &c. quod relatè ad intellectum creatum, viribus naturalibus relictum, verum est juxta communem sententiam, juxta quam intellectus creatus, saltem non elevatus, indiget concursu objecti ad illud intelligendum, eo quòd ex se essentialiter ad id incompletus est & indeterminatus sine objecti specie, falsum est relatè ad intellectum divinum propter rationem oppositam: quatenus ob infinitam virtutis suæ eminentiam ex se summè completus & determinatus est ad intelligendum omne intelligibile, hoc ipso præcisè quòd aptum est ad terminandam intellectationem. Undè fit, ut respectu intellectus divini supervacanea sit species objecti.

Obj. 3.

Obj. 3. Si vera est nostra sententia, duplex erit in Deo creaturarum cognitio, quarum una erit perfectior altera. Absurdum conf. Ergo, &c. *R.* dist. sequel. maj. Duplex erit in Deo creaturarum cognitio, quarum una erit altera perfectior ex parte objecti, *C.* seq. maj. Quarum una erit perfectior altera ex parte actus, *N.* seq. maj. Itaque secundum nos duplex est in Deo creaturarum cognitio, quarum una cognoscuntur mediata & indirecte in essentia divina, ut perfecte & comprehensive cognita; & altera cognoscuntur directe in se ipsis, independenter ab omni medio. Prima habet pro objecto primario essentiam divinam, & pro secundo creaturas: secunda vero creaturas pro objecto primario, & ea, quae in creaturis cognitis cognosci possunt, pro secundo. Unde manifestum est objectum primum primae cognitionis esse aliquid melius, quam objectum primum secundae cognitionis, & sic cognitionem primam esse aliquid secunda malius ex parte objecti. In quo non est inconveniens. At neutra est altera perfectior ex parte actus, quia neuter modus tendendi in creaturas perfectior est altero. Tantae enim virtutis est, Deum omnia alia a se cognoscere directe & immediate, hoc est, independenter ab omni medio, quantum illa cognoscere indirecte & mediate in essentia divina, ratione prius perfecte cognita. Nam ad utrumque requiritur virtus simpliciter infinita in ratione intelligendi, & ex utroque equaliter arguitur intellectus simpliciter infinitus in ratione intelligendi. Et vero quid in ratione intelligendi melius cogitari potest, quam posse cognoscere, & summa necessitate cognoscere simul & cum infinita claritate omnia omnino alia a Deo, hoc ipso precise, quod possunt esse objectum cognitionis? Haec igitur prerogativa pertinere non potest, nisi ad intellectum infinite perfectum in ratione intelligendi, & superat omnem in intelligendo activitatem aliquatenus limitatam.

Obj. 4. Si Deus aliqua cognitione cognoscit directe & immediate creaturas, aliqua Dei cognitio specificatur a creaturis. Absurdum conf. Ergo, &c. *R.* n. seq. maj. Nam, ut docet S. Thomas hic q. 14. art. 5. ad 3. in tantum objectum aliquod specificat cognitionem sui, in quantum est illius causa, & ad illam vel per se vel per speciem sui vicariam concurrat cum intellectu, a quo cognoscitur. At creatura cognitionem illam, qua a Deo directe & immediate cognoscuntur, nullatenus causant, sed pure terminant. Ergo non specificant cognitionem illam, qua a Deo cognoscuntur directe & immediate in se ipsis. Haec autem cognitio, cum non aliam sui causam agnoscat, quam summam intellectus divini perfectionem in ratione intelligendi, totam suam speciem a summa intellectus divini in ratione intelligendi perfectione accipit, proindeque ex ea sola mensurari & aestimari potest.

Obj. 5. Bonitas creata non potest directe & immediate terminare actum voluntatis divinae. Ergo nec veritas creata actum intellectus divini. *R.* n. ant. Nam voluntas divina duplici virtualiter actu amat v. gr. creaturas possibles, uno scilicet mediate & indirecte propter bonitatem praematam essentiae suae, cuius sunt imitationes quaedam & participationes possibles; altero vero directe & immediate propter eam propriam bonitatem & amabilitatem intrinsecam non repugnantem; ita tamen ut illud, propter nullam creaturis possibilibus in actum illum divinum, quo directe & immediate amantur, causalitatem attribuat, sed meram aptitudinem ad terminandum actum amoris, qua praesupposita, non potest voluntas divina non habere actum simplicis complacentiae, quo sibi in creaturis possibilibus directe & immediate placeat. Unde directa illa & immediata Dei complacentia circa creaturas possibles, non ab ipsis creaturis possibilibus, sed a voluntatis divinae perfectione specificatur, & ex ea sola mensurari & aestimari potest & debet.

Q U A E S T I O IV.

De Scientia futuribilium.

Nota 1. Futuribile dicitur illud, quod futurum esset, si futura esset aliqua conditio, & consequenter quod esset, si poneretur aliqua conditio. Futuribile duplex est, unum scilicet necessarium, & alterum non necessarium, sed contingens. Necessarium est illud, quod necessario futurum esset, si futura esset aliqua conditio. Tale est lumen duplo majus ex hypothesi Solis duplo majoris. Nam si Deus aliquando producturus esset Solem duplo majorem, necessario futurum esset lumen duplo majus. Quia si Deus aliquando Solem duplo majorem produceret, Sol ille lumen duplo majus necessario profunderet. Quod verum esse, & ad objectum scientiae simplicis intelligentiae pertinere, extra controversiam est. Futuribile contingens seu liberum est illud, quod liberum futurum esset, si futura esset aliqua conditio. Talis fuit poenitentia Tyriorum ex hypothesi praedicationis Christi, & miraculorum ejus. Nam si Christus praedicatus fuisset, & miracula patraratur apud Tyrios, Tyrii poenitentiam acturi fuissent, quia si Christus apud Tyrios praedicasset, & miracula patrarasset, Tyrii poenitentiam egissent, ut Christus ipse expressis testatus est. De hoc futuribili hic agitur, & quaeritur utrum a Deo certo praediciatur. Sed

Nota 2. Futuribile liberum duplex est, unum scilicet futuribile tantum, & alterum futuribile & futurum. Futuribile tantum est illud, quod quidem futurum esset, si futura esset aliqua conditio; non est tamen futurum, quia illa conditio non est futura: vel, quod idem est, quod aliquando esset, si esset aliqua conditio; nunquam tamen erit, quia nunquam erit illa conditio. Talis fuit poenitentia Tyriorum pro tempore antecedente adventum Christi. Nam poenitentia Tyriorum futura fuisset, si apud illos fuisset futura praedicationis Christi, quae tamen futura non fuit, unde nec futura fuit Tyriorum poenitentia: quia, ut Christus ipse attestatus est, si Christus praedicasset apud Tyrios, Tyrii conversi fuissent, qui tamen conversi non sunt, quia Christus apud illos non praedicavit. Futuribile simul & futurum est illud, de quo verum est dicere: Futurum esset, si futura esset talis conditio; Futurum est, quia futura est talis conditio: sive, quod eodem dicitur, de quo verè dicitur: Esset, si esset talis conditio, & re ipsa erit, quia erit talis conditio. Talis fuit negatio Christi facta a Petro: nam pro tempore antecedente passionem Christi verè dici potuit: Futurum esset, ut Petrus negaret Christum, si futurum esset, ut Petrus tali modo tentaretur; re ipsa futurum est, ut Petrus neget Christum, quia re ipsa futurum est, ut tali modo tentetur: vel, quod idem est, pro tempore antecedente passionem Christi verè dici potuit: Petrus negaret Christum, si tali modo tentaretur; re ipsa Petrus negabit Christum, quia re ipsa tali modo tentabitur. Itaque futuribile tantum excludit absolutam futuritionem, unde vocari potest futuribile exclusivum. Futuribile verò simul & futurum, solum praescindit, quia futuribile, a futuritione absoluta: unde appellari potest futuribile praesivum. De utroque autem illo futuribili hic agitur, & utrumque ex aequo complectitur scientia futuribilium, pro qua hic pugnamus.

Nota 3. De futuribili exclusivo duo verè possunt enunciari, nempe quod possibile sit sub tali conditione, & quod futurum esset, si futura esset talis conditio; vel si vis, quod posset esse sub tali conditione, & quod re ipsa esset, si esset talis conditio. Prima veritas est necessaria, secunda verò contingens: nam futuribile sic futurum esset, si futura esset talis conditio, ut posset non esse futurum etiam in tenui composito talis conditionis ut futurae. Prima est prior, quam secunda, in subsistendi consequentia. Nam valet: Esset, si poneretur talis conditio: ergo posset esse, si poneretur talis conditio. At non valet: Posset esse sub tali conditione: ergo re ipsa esset sub tali conditione. Igitur diversae sunt haec duae veritates, & pertinent ad diversas scientias.